

"Азаматтық қорғаныс" кәсіптік стандартын бекіту туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрінің 2023 жылғы 21 маусымдағы № 333 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2023 жылғы 21 маусымда № 32864 болып тіркелді. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрінің 2025 жылғы 21 мамырдағы № 195 бұйрығымен.

Ескерту. Күші жойылды - ҚР Төтенше жағдайлар министрінің 21.05.2025 № 195 (алғаш ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы Еңбек Кодексінің 117-бабы 2-1-тармағына сәйкес БҰЙЫРАМЫН:

1. Қоса беріліп отырған "Азаматтық қорғаныс" кәсіптік стандарты бекітілсін.
2. Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрлігі Азаматтық қорғаныс және әскери бөлімдер комитетіне заңнамасында белгіленген тәртіппен:
 - 1) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді;
 - 2) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрлігінің интернет-ресурсында орналастыруды;
 - 3) осы бұйрықты Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркегеннен кейін он жұмыс күні ішінде Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрлігінің Заң департаментіне осы тармақтың 1) және 2) тармақшаларында көзделген іс-шаралардың орындалуы туралы мәліметтерді ұсынуды қамтамасыз етсін.
3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау жетекшілік ететін Қазақстан Республикасының Төтенше жағдайлар вице-министріне жүктелсін.
4. Осы бұйрық алғаш ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының
Төтенше жағдайлар министрі

С. Шарипханов

"КЕЛІСІЛДІ"

Қазақстан Республикасының
Еңбек және халықты әлеуметтік
қорғау министрі

Қазақстан Республикасының
Төтенше жағдайлар министрі

Азаматтық қорғаныс" кәсіптік стандарты

1-тарау. Жалпы ережелер

1. "Азаматтық қорғаныс" кәсіптік стандарты (бұдан әрі – КС) Қазақстан Республикасы Еңбек кодексінің 117-бабының 2-1-тармағына сәйкес әзірленді және білім беру бағдарламаларын қалыптастыруға, оның ішінде кәсіпорындарда персоналды оқытуға, білім беру ұйымының қызметкерлері мен түлектерін сертификаттауға және персоналды басқару саласындағы кең ауқымды міндеттердің шешімдеріне арналған.

2. Осы кәсіби стандартта мынадай терминдер қолданылады:

1) салалық біліктілік шеңбері – салада танылатын біліктілік деңгейлерінің құрылымдық сипаттамасы;

2) еңбек қызметінің түрі – сабақтарды кәсіби стандарт (кәсіптерді/лауазымдарды) біріктіретін технологиялық процестің бөлінген аяқталған кезеңі;

3) еңбек функциясы – еңбек процесінің бір немесе бірнеше міндеттерін шешуге бағытталған өзара байланысты әрекеттер жиынтығы;

4) кәсіби міндет (міндет) – бірлі жарым әрекеттерді орындау үшін функцияны декомпозициялауға мүмкіндік беретін еңбек функциясының элементі;

5) мамандық – арнайы дайындық нәтижесінде алынған және білім туралы тиісті құжаттармен расталған белгілі бір білімді, дағдыларды және практикалық дағдыларды қажет ететін адамның еңбек қызметінің негізгі кәсібі;

7) білім – оқыту және жеке тәжірибе арқылы ақпаратты игеру нәтижесіне бағалау жүргізілетін оқыту немесе жұмыс саласына, біліктілік компонентіне қатысты фактілер, қағидаттар, теория мен практика жиынтығы;

8) іскерліктер – іс-әрекетті жүзеге асыру және міндеттерді шешу мақсатында білімді қолдану және құзыреттілік көрсету қабілеті (логикалық, интуитивті, шығармашылық және практикалық ойлауды қолдану).

9) құзыреттілік – қызметкердің кәсіби және еңбек қызметінде білімін, іскерлігін және тәжірибесін қолдану қабілеті;

10) біліктілік – қызметкердің нақты еңбек функцияларын сапалы орындауға әзірлік дәрежесі, оның білімі, іскерлігі мен дағдылары;

11) біліктілік деңгейі – күрделілік, стандартты емес еңбек әрекеттері, жауапкершілік және дербестік параметрлері бойынша сараланған қызметкердің дайындығы мен құзыреттілігі деңгейіне қойылатын талаптар жиынтығы. Біліктілік деңгейі ұлттық және салалық біліктілік шеңберлері дескрипторларының деңгейі мен мазмұнына сәйкес келеді;

12) бакалавриат – тиісті мамандық бойынша "бакалавр" дәрежесін бере отырып, кадрлар даярлауға бағытталған жоғары білім, білім беру бағдарламалары;

13) магистратура – жоғары оқу орнынан кейінгі білім, оның білім беру бағдарламалары тиісті мамандық бойынша "магистр" дәрежесін бере отырып, кадрлар даярлауға бағытталған;

14) білім беру ұйымдары – техникалық және кәсіптік, орта, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын оқу орындары, сондай-ақ жұмыс берушілердің салалық қауымдастықтарының білім беру ұйымдары;

15) азаматтық қорғаныс – Қазақстан Республикасының халқы мен аумағын қазіргі заманғы зақымдаушы құралдардың зақымдау (қирату) факторларының әсерінен, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлардан қорғау жөнінде бейбіт уақытта және соғыс уақытында жүргізілетін жалпымемлекеттік іс-шаралар кешенін іске асыруға арналған азаматтық қорғаудың мемлекеттік жүйесінің құрамдас бөлігі;

16) азаматтық қорғаныстың қорғаныш құрылыстары қоры – азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жатқызылған ұйымдардың жұмыскерлері мен халықты қазіргі заманғы зақымдаушы құралдардың зақымдау (қирату) факторларының әсерінен, сондай-ақ төтенше жағдайлар кезінде қорғау үшін арнайы жабдықталған және соған арналған инженерлік құрылыстар жиынтығы;

17) азаматтық қорғаныстың қорғаныш құрылысы – халықты қазіргі заманғы зақымдаушы құралдардың зақымдау (қирату) факторларының әсерінен қорғау үшін арнайы жабдықталған және соған арналған инженерлік құрылыс;

18) азаматтық қорғау күштері – азаматтық қорғаныстың әскери бөлімдері, авариялық-құтқару қызметтері мен құралымдары, мемлекеттік және мемлекеттік емес өртке қарсы қызмет бөлімшелері, азаматтық қорғау құралымдары, азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті органның авиациясы, жағдайды байқау, бақылау және болжау қызметтері;

19) басқару пункттері – азаматтық қорғаудың басқару органдарын орналастыруға және олардың жұмысын қамтамасыз етуге арналған, техникалық құралдармен, тіршілікті қамтамасыз ету элементтерімен арнайы жабдықталған және жарақталған, мемлекеттік органдардың құрылыстары немесе көлік құралдары;

20) қазіргі заманғы зақымдаушы құралдар – зақымдаушы (қирату) факторлары адамдарды, жануарлар мен өсімдіктерді зақымдауға, объектілерді бүлдіруге немесе қиратуға, қайталама зақымдау факторларының пайда болуына

есептелген, жаппай жою қаруын және қарапайым зақымдаушы құралдарды, оның ішінде зымырандық, авиациялық және атыс қаруын қамтитын құрылғылар мен құралдар;

21) эвакуациялық іс-шаралар – бейбіт уақытта және соғыс уақытында азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жатқызылған ұйымдардың жұмыскерлерін бөліп орналастыру, қалалар мен төтенше жағдай аймақтарынан халықты және материалдық құралдарды эвакуациялау.

2-тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

3. Кәсіби стандарттың атауы: "Азаматтық қорғаныс".

4. Кәсіби стандартты әзірлеудің мақсаты: кәсіби қызметтің мазмұны мен сапасына бірыңғай талаптарды біріздендіру, белгілеу және қолдау, азаматтық қорғанысты ұйымдастыру және жүргізу жөніндегі мамандарға қойылатын біліктілік талаптарын айқындау. Азаматтық қорғаныс саласындағы мамандарға қажетті дағдыларды, дағдыларды және білімді сипаттау.

5. Кәсіби стандарттың қысқаша сипаттамасы: азаматтық қорғанысты ұйымдастыру және жүргізу жөніндегі маманның кәсіби құзыреті саласында, азаматтық қорғаныс саласындағы қолданыстағы нормативтік құқықтық актілердің талаптарына сәйкес болуы және сәйкес келуі тиіс білім мен дағдылар бөлігінде талаптарды белгілейді.

6. Кәсіптік топ: "Қорғаныс қызметі".

7. КС кадрларды бағалау, аттестаттау, сертификаттау және біліктілікті растау, даярлау және қайта даярлау үшін негіз ретінде қолданылады және пайдаланушылар:

1) қызметкерлер – саладағы мамандыққа қойылатын талаптарды түсіну, өзінің біліктілігін арттыруды және мансаптық жоғарылатуды жоспарлау үшін;

2) жұмыс берушілер – жұмыскерлерге қолданылатын талаптарды, нұсқаулықтарды, міндеттерді әзірлеу, персоналды жалдау және аттестаттау кезінде өлшемшарттарды қалыптастыру, сондай-ақ кадрлардың біліктілігін арттыру, дамыту, ілгерілету және ротациялау бағдарламаларын жасау үшін;

3) сертификаттау және біліктілік беру жөніндегі қызметті жүзеге асыратын ұйымдар (органдар) – персоналды сертификаттау кезінде бағалау материалдарын әзірлеу және сәйкестік деңгейі бойынша қызметкерлердің біліктілік өлшемшарттарын әзірлеу үшін;

4) мемлекеттік органдар – КС-ны еңбек нарығын мониторингтеу және болжау үшін өлшемшарттар ретінде пайдалану үшін кең ауқымда пайдалануға арналған.

3-тарау. Мамандықтар карточкасы

8. Кәсіптерінің тізбесі:

азаматтық қорғанысты ұйымдастыру және жүргізу жөніндегі маман, салалық біліктілік шеңберіндегі 6 және 7 деңгейлер.

Мамандықтар карточкасы осы кәсіптік стандартқа қосымшаларда келтіріледі.

"Азаматтық қорғаныс" кәсіптік
стандартына
қосымша

"АЗАМАТТЫҚ ҚОРҒАНЫСТЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ ЖӘНЕ ЖҮРГІЗУ ЖӨНІНДЕГІ МАМАНЫ" МАМАНДЫҒЫНЫҢ КАРТОЧКАСЫ	
Мамандық коды	
Топ коды	2149-3
Мамандықтар атауы	Азаматтық қорғанысты ұйымдастыру және жүргізу жөніндегі маман
Салалық біліктілік шеңбері бойынша біліктілік деңгейі (бұдан әрі – СБШ)	6-7
Кәсіптік білім беру деңгейі	Жоғары, бакалавриат, магистратура.
Еңбек функциялары	1. Техникалық құжаттамамен жұмыс, азаматтық қорғаныс, еңбекті қорғау саласындағы нормативтік құқықтық актілердің талаптарын білу.
	2. Азаматтық қорғаныс іс-шараларын ұйымдастыру және жүргізу.
	3. Азаматтық қорғаныс мүлкін сатып алу, сақтау, есепке алу, есептен шығару және кәдеге жарату.
Еңбек функциясы 1 Техникалық құжаттамамен жұмыс , Азаматтық қорғаныс, еңбекті қорғау саласындағы нормативтік құқықтық актілердің талаптарын білу	Іскерліктер мен дағдылар: 1. Азаматтық қорғаныс және техникалық құжаттама саласындағы нормативтік құқықтық актілердің талаптарын меңгеру. 2. Азаматтық қорғау, еңбекті қорғау саласындағы талаптарды, нормативтік құқықтық актілерді және санитариялық нормаларды сақтау. 3. Табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар кезінде авариялық-құтқару және кезек күттірмейтін жұмыстарды жүргізу кезінде қауіпсіздік шараларын сақтау. 4. Жеке және ұжымдық қорғаныс құралдарын пайдалану тәсілдері.
	Білім: 1. Азаматтық қорғау және еңбекті қорғау саласындағы нормативтік құқықтық актілерді білу талаптары. 2. Жұмыстарды қауіпсіз орындау әдістері мен тәсілдері. 3. Санитариялық нормалар мен қауіпсіздік техникасы талаптарын сақтау қағидалары. 4. Жеке және ұжымдық қорғаныс құралдарын қолданудың жіктелуі мен ережелері.
	Іскерліктер мен дағдылар: 1. Азаматтық қорғаныс жоспарларын әзірлеуге қатысу. 2. Басқару, құлақтандыру және байланыс жүйелерін дамыту жөнінде шаралар қабылдау және оларды пайдалануға дайын ұстау. 3. Азаматтық қорғау күштерін дайындықта ұстау. 4. Азаматтық қорғауды басқару органдарын дайындауға және қазіргі заманғы зақымдау құралдарын қолдану жағдайларында халықты қорғау тәсілдері мен іс-қимылдарына үйретуге уақтылы жолдау.

Еңбек функциясы 2 Азаматтық қорғаныс іс-шараларын ұйымдастыру және жүргізу	5. Азаматтық қорғаныстың қорғаныш құрылыстарын түгендеу, оларды жұмыс істеуге дайындықта ұстау. 6. Эвакуациялық іс-шараларды жоспарлауға қатысу. 7. Салалар мен ұйымдардың тұрақты жұмыс істеуі жөніндегі іс-шараларды жоспарлауға және орындауға қатысу. 8. Зақымданудың қазіргі заманғы құралдарының қатері мен қолданылуы туралы хабардар ету, халықты іс-қимыл тәртібі туралы хабардар ету. 9. Халықты Азаматтық қорғаныстың қорғаныш құрылыстарында паналау, қажет болған жағдайда-жеке қорғану құралдарын пайдалану. 10. Азаматтық қорғаудың қосымша басқару, құлақтандыру және байланыс пункттерін құру. 11. Құзыреті шегінде ақпараттық-талдау жұмыстарын жүргізуді жүзеге асыру. 12. Азаматтық қорғауды бейбіт уақыттан соғыс уақытына ауыстыру бойынша құжаттарды (материалдарды) дайындау және командалық-штабтық оқу-жаттығуларға қатысу. 13. Азаматтық қорғасу күштерінің жеке құраммен жасақталуы, мақсатына сәйкес міндеттерді орындау үшін қажетті мүліктің негізгі түрлерімен, аспаптармен және техникамен жарақтандырылуы, әзірлікке келтіру жоспарларының болуы бойынша түзету. 14. Өртүрлі сипаттағы төтенше жағдайлар кезінде құтқару және басқа да шұғыл жұмыстарды орындау үшін қажетті азаматтық қорғау күштері мен құралдарын тарту жөнінде шешімдер қабылдау үшін ұсыныстар дайындау, оларды неғұрлым тиімді және пәрменді пайдалану жөнінде ұсыныстар енгізу. 15. Қалаларды азаматтық қорғаныс жөніндегі топтарға, ұйымдарды азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жатқызу жөнінде шешім дайындау. 16. Қауіпсіз реагенттер мен қондырғыларға көшіру жөніндегі ұйымдармен өзара іс-қимыл жасау. 17. Радиациялық, химиялық және биологиялық қорғау жөніндегі іс-шаралар кешенін ұйымдастыру. 18. Алғашқы көмек көрсету. Білім: 1. "Азаматтық қорғау туралы" Қазақстан Республикасының Заңы. 2. "Азаматтық қорғаныс объектілерін құру және пайдалану қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2014 жылғы 19 желтоқсандағы № 1357 Қаулысы. 3. "Азаматтық қорғаудың мемлекеттік жүйесін ұйымдастыру және оның қызметі қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2015 жылғы 24 ақпандағы № 149 бұйрығы (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 11097 болып тіркелді). 4. "Азаматтық қорғаныс іс-шараларын ұйымдастыру және жүргізу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2015 жылғы 6 наурыздағы № 190 бұйрығы (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 10716 болып тіркелді). 5. "Азаматтық қорғаныс жоспарларының құрылымын және төтенше жағдайларды жою жөніндегі іс-қимыл жоспарларын бекіту туралы"
--	--

	Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрінің 2014 жылғы 29 мамырдағы № 258 бұйрығы (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 9554 болып тіркелді). 6. "Бейбіт және соғыс уақытында төтенше жағдайлар кезінде азаматтық қорғау мен халықты, мемлекеттік органдарды хабардар ету жүйесін ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2014 жылғы 26 желтоқсандағы № 945 бұйрығы (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 10151 болып тіркелді). 7. "Халықты және азаматтық қорғау саласындағы мамандарды ақпараттандыру, білімді насихаттау, оқыту қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2020 жылғы 2 шілдедегі № 494 бұйрығы (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 20990 болып тіркелді). 8. "Азаматтық қорғау органдары мен күштерінің басшыларын, мамандарын даярлаудың, халықты төтенше жағдайлар мен әскери қақтығыстар туындаған кезде немесе осы қақтығыстар салдарынан қорғау тәсілдері мен іс-қимылдарға оқытудың оқу бағдарламасын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрінің 2014 жылғы 20 мамырдағы № 235 бұйрығы (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 9509 болып тіркелді). 9. "Азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шараларының көлемі мен мазмұнын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2014 жылғы 24 қазандағы № 732 бұйрығы (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 9922 болып тіркелді). 10. "Азаматтық қорғаныстың қорғаныс құрылыстарын есепке қою және есептен шығару қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрінің 2014 жылғы 30 мамырдағы № 265 бұйрығы (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 9506 болып тіркелді).
	Іскерліктер мен дағдылар: 1. Құлақтандыру және байланыс жүйелерінің уақтылы жарақтандырылуын бақылау және оларды пайдалануға дайын ұстау. 2. Азаматтық қорғаныс мүлкін құру, жинақтау және уақтылы жаңарту жөніндегі жұмысты ұйымдастыру. 3. Бұзылған басқару, құлақтандыру және байланыс жүйелерін қалпына келтіру бойынша уақтылы жұмыстар жүргізуді ұйымдастыру. 4. Талаптарға сәйкес азаматтық қорғау сыныптарын жарақтандыру жөнінде ұсыныс дайындау. 5. "Жас құтқарушы" клубтарын (үйірмелерін) жарақтандыру жөнінде ұсыныс дайындау. 6. Азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шараларын ұйымдастыру. 7. Азаматтық қорғауды қалыптастыруды уақтылы жарақтандыруды ұйымдастыру. 8. Қорғаныс құрылыстарын жарақтандыру бойынша мониторинг және уақтылы ұсыныстар. Білім: 1. "Азаматтық қорғау құралымдарын құру, күтіп-ұстау, материалдық-техникалық қамтамасыз ету, даярлау және тарту

Еңбек функциясы 3 Азаматтық қорғаныс мүлкін сатып алу, сақтау, есепке алу, есептен шығару және кәдеге жарату	ағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2015 жылғы 23 сәуірдегі № 387 бұйрығы (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 11243 болып тіркелді). 2. "Азаматтық қорғаныс мүлкін сатып алу, құру және пайдалану қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2015 жылғы 8 маусымдағы № 510 бұйрығы (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 11587 болып тіркелді). 3. "Азаматтық қорғау құралдарына қажеттілікті айқындау жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрінің 2014 жылғы 29 мамырдағы № 260 бұйрығы (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 9552 болып тіркелді). 4. "Азаматтық қорғаныс мүлкін сақтау, есепке алу, есептен шығару және кәдеге жарату қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2016 жылғы 10 маусымдағы № 611 бұйрығы (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 13905 болып тіркелді). 5. "Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрлігінің аумақтық бөлімшелері мен ведомстволық бағынысты мемлекеттік мекемелеріне жергілікті атқарушы органдардың жәрдем көрсетуі үшін ғимараттар мен құрылыстарды материалдық-техникалық жарактандыру, салу, реконструкциялау және жөндеу тізбесін бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2015 жылғы 27 маусымдағы № 567 бұйрығы (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 11808 болып тіркелді).	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар	ұйымдастырушылық қабілеттер; аналитикалық қабілеттер; өзін-өзі бақылау, өзін-өзі ұйымдастыру; коммуникативтік және орындаушылық қабілеттері; стресске төзімділік; командада жұмыс істеу; өзара көмек; тәртіп; нәтижеге бағдарлану; белгілі бір білім саласына қатысты технологиялық немесе әдістемелік сипаттағы мәселелерді шеше білу, шешудің әртүрлі тәсілдерін таңдау және таңдау.	
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланысы	СБШ деңгейі	Азаматтық қорғаныс, жұмылдыру жұмысы және өрт қауіпсіздік инженері; Азаматтық қорғаныс маманы.
Кәсіби стандартты техникалық деректер		
Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы	1 Нұсқа, 2023 жыл	
Қайта қарау шамасының күні	2026 жыл	

